

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTKÓW W TORUNIU
DELEGATURA W BYDGOSZCZY
85-102 BYDGOSZCZ, ul. Jezuicka 2
tel./fax 52 322 49 98, 52 322 44 17
KOD 556.16.21.700 REGON 095720463

P.A. Tyborski

DYREKTOR WYDZIAŁU 12. 11. 2021

Bogdan Tyborski

Bydgoszcz, dnia 09 listopada 2021 r.

WUOZ.DB.WZN.ZZ.5183.1.14.2021.GN.JF.TZ.

Teczka B-1474 INWESTYCJI MIASTA

POLECONY

data wpływu 12-11-2021
nr wpływu 170448/2021
liczba załączników

Urząd Miasta Bydgoszczy
Wydział Inwestycji Miasta
ul. Grudziądzka 9-15
85-130 Bydgoszcz

Dotyczy: wytycznych konserwatorskich w celu sporządzenia materiałów do konkursu architektoniczno-urbanistycznego rewitalizacji Placu Teatralnego w Bydgoszczy.

Do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatura w Bydgoszczy, w dniu 03 listopada 2021 r. wpłynęło pismo z Wydziału Inwestycji Miasta - Urzędu Miasta Bydgoszczy, znak: WIM-I.7010.65.2021.AŁ., z dnia 02 listopada 2021 r., w sprawie przekazania wytycznych konserwatorskich w celu sporządzenia materiałów do konkursu architektoniczno-urbanistycznego w zakresie rewitalizacji Placu Teatralnego w Bydgoszczy.

W odpowiedzi na powyższe pismo, WUOZ.DB informuje, iż Plac Teatralny zlokalizowany jest na północnym skraju bydgoskiego miasta lokacyjnego, między ulicami: Karmelicką, Focha, Mostową oraz rzeką Brdą. Jest to obszar objęty wpisem do rejestru zabytków, jako Dzielnica Starego Miasta, pod nr A/324, decyzją WKZ z dnia 07.08.1955 i 06.07.1984r., tym samym podlega ochronie na mocy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz. U. z 2021, poz. 710 ze zm.). Działania w zakresie zieleni i archeologii wymagają pozwolenia Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W końcu XIV w. na terenie obecnego Placu Teatralnego, znajdowały się zabudowania klasztorne karmelitów oraz kościół pw. Najświętszej Marii Panny. W połowie XVI w. wzniesiono murowane budynki klasztoru i kościoła opasane murem obronnym, z Bramą Gdańską w północnej części placu, stanowiącym część systemu obronnego miasta. Po kasacji zakonu przez władze pruskie w 1816 r., nastąpiło rozebranie kościoła mariackiego (z wyjątkiem wieży- rozebranej ok. 1895 r.) i wzniesienie w 1822 r., w jego miejscu, pierwszego budynku teatru. Budynek ten wkrótce spłonął, ale w 1835 r. został odbudowany. W 1890 r. spłonął ponownie. W 1895 r. zbudowano nowy, reprezentacyjny budynek teatru, wg projektu Heinricha Sellinga. Konsekwencją wzniesienia nowego budynku teatru była modernizacja całego placu. We wschodniej pierzei na fundamentach dawnych kamienic, w latach 1893-1912 wzniesiono neobarkowe i modernistyczne kamienice. Zmodernizowano także częściowo ul. Mostową i Focha, na odcinkach przylegających do placu. Od strony południowej elewacji teatru, w kierunku rzeki Brdy, zlokalizowana była kawiarnia Teatralna. Znajdował się tu także skwer założony w 1901 r. o pow. ok. 0.2 ha z niskimi krzewami i kwiatami w centralnej części oraz wysokimi drzewami, krzewami liściastymi i iglastymi na obrzeżach, przy alei spacerowej. Na terenie całego placu występowało łącznie 45 gatunków drzew, m.in.: świerk pospolity i świerk kłujący oraz sitkajski, biały, syberyjski, sosna limba, klon czerwony, platan, jesion, wiąz i lipa srebrzysta. Pierwotnie znajdowała się tu także rzeźba „Łuczniczka” autorstwa Ferdinanda Lepcke, przeniesiona do Parku Kochanowskiego. W okresie międzywojennym plac Teatralny był jednym z najważniejszych i najbardziej eksponowanych placów miejskich w Bydgoszczy, chętnie utrwalanym na pocztówkach oraz w dziełach lokalnych artystów.

Na przełomie 1900 i 1901 roku z Placu Teatralnego wyprowadzono trzy linie tramwajowe, tym samym do roku 1945, Plac Teatralny stał się największym węzłem przesiadkowym w Bydgoszczy. Po wojnie stracił to znaczenie i dłatego ok. 1974 r. rozebrano tory z kierunku północ-południe. Aktualnie tramwaje kursują w kierunku wschód- zachód, wzdłuż północnej pierzei Placu.

W 1945r., podczas walk o wyzwolenie miasta, uległ uszkodzeniu budynek teatru. Jego wnętrze uległo spaleni. W konsekwencji budynek został rozebrany, a teren przeznaczony na zieleniec. W latach 1959-1961 plac poszerzono i zagospodarowano w obecnym kształcie.

W nawiązaniu do powyższych informacji, WUOZ.DB, przekazuje następujące wytyczne konserwatorskie, w celu sporządzenia materiałów do konkursu rewitalizacji Placu Teatralnego w Bydgoszczy:

- wskazane uwzględnienie historycznego aspektu i zabytkowych wartości miejsca z umieszczeniem elementów edukacyjnych z informacjami i fotografiami dotyczącymi historycznego zagospodarowania obszaru,
- zachowanie i rewaloryzacja układu drzew i krzewy z historycznych nasadzeń,
- ograniczenie usuwania starodrzewu do niezbędnego minimum, jedynie ze względów fitosanitarnych,
- zastąpienie usuniętych egzemplarzy z gat. jak usunięte, w miejscach po usuniętych, odpowiednio wyrośniętych,
- dopuszczalne przemieszczenie drzew i krzewów z nasadzeń wtórnych,
- wykonanie nowych nasadzeń roślinnych z gatunków zgodnych z czasem powstania obiektu, najlepiej rodzimych, dopasowanych dla siedliska i odpornych na warunki miejskie, łatwych w pielęgnacji, dekoracyjnych w aspekcie 4 pór roku, stanowiących także pokarm i schronienie dla drobnej fauny,
- uwzględnienie historycznego przebiegu układu komunikacji wewnętrznej placu i dostosowanie go do aktualnych potrzeb,
- zastosowanie w ciągach komunikacyjnych, nawierzchni odpowiadających historycznym przesłankom, przepuszczalnych, łatwych w przemieszczaniu się osób z ograniczeniami ruchowymi, wózków dziecięcych i pieszych oraz rowerów, hulajnóg, wrotek, a także odpowiednich dla sprzętu i pojazdów do obsługi i konserwacji obiektu – np. nawierzchnie mineralne, elementy z płyt granitowych i kostki granitowej,
- zastosowanie małej architektury nawiązującej do stylu z epoki, z materiałów naturalnych, w kolorach wpisujących się w otaczającą zieleni,
- dopuszcza się zastosowanie różnorodnych materiałów, w poszczególnych strefach funkcjonalno-przestrzennych, z uwagi na potrzebę dostosowania miejsca do współczesnych potrzeb społecznych,
- wyklucza się możliwość lokalizowania wybiegu dla psów.

W zakresie ochrony archeologicznej wymagane jest; przeprowadzenie wyprzedzających archeologicznych badań ratowniczych. Wymagane jest uzyskanie pozwolenia na prowadzenie prac archeologicznych od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W zakresie istniejącej zieleni wymagana jest pełna ochrona roślinności przeznaczonej do zachowania podczas prowadzenia prac budowlanych i robot ziemnych. Prace w zasięgu stref korzeniowych należy wykonywać ręcznie z uwzględnieniem wymagań branżowych przewidzianych do ochrony drzew i krzewów na placu budowy. Na prace w zakresie zieleni wymagane jest uzyskanie pozwolenia od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Podstawa prawna;

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2021, poz. 710 ze zm.)

Kierownik Delegatury
mgr Elżbieta Dygaszewicz

Otrzymują:

1. Adresat:
2. WUOZ.DB-a/a